

Sygn. akt I UK 83/14

POSTANOWIENIE

Dnia 12 sierpnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z odwołania M. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o odsetki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 sierpnia 2014 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 sierpnia 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. R. od wyroku z dnia 4 grudnia 2012 r., którym Sąd Okręgowy w K. oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 23 lutego 2012 r. odmawiającej wypłaty odsetek od wyrównania świadczenia rentowego za okres od 18 marca 2007 r. do 29 lutego 2012 r.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie prawa materialnego, a to art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako: „ustawa systemowa”) w związku z art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej jako: ustawa emerytalna”), przez ich błędną wykładnię.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku całości oraz uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji poprzez uwzględnienie odwołania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - jej oczywistą zasadnością, gdyż z interpretacji art. 85 ust. 1 ustawy systemowej w związku z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej wynika, że skoro orzeczenia wydane przez lekarzy orzeczników organu rentowego okazały się ostatecznie nietrafne i błędne, to organ rentowy ponosi odpowiedzialności za to, iż okoliczności dotyczące stanu zdrowia wnioskodawcy zostały prawidłowo ustalone dopiero w postępowaniu sądowym, a nadto po drugie - potrzebą wykładni budzącego poważne wątpliwości art. 85 ust. 1 ustawy systemowej w kwestii, w jakich konkretnie przypadkach organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu lub wypłacie świadczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Jest tak dlatego, że o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, iż jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania koniecznej jest wykazanie kwalifikowanej podstawy naruszenia prawa materialnego lub procesowego widocznej przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez wdawania się w pogłębioną analizę prawną. Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tego wymagania odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo mianem rażącego, ewidentnego, kwalifikowanego lub oczywistego, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia.

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, gdyż uznaniu, że naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 85 ust. 1 ustawy systemowej w związku z art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej miałoby stanowić o wydaniu oczywiście nieprawidłowego wyroku sprzeciwia się już to, iż jednocześnie skarżący wskazuje na wylanianie się na tle pierwszego z powołanych przepisów wątpliwości interpretacyjnych tak poważnych, że wymagających - w jego ocenie - zaangażowania Sądu Najwyższego. O ile bowiem treść art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2009 r. jest jednoznaczna i pozwala na przyjęcie za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego (sądu) tylko wówczas, gdy organ rentowy nie

ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej ostatniej okoliczności we wcześniejszym terminie, o tyle skarżący formułuje wątpliwości interpretacyjne właśnie co do zakresu przypadków mogących być uznane za okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności w rozumieniu art. 85 ust. 1 ustawy systemowej.

W tej sytuacji należy przypomnieć, że odwołanie się do przesłanki istnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, iż określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie prezentuje żadnego wyводу prawnego, z którego miałyby wynikać potrzeba rozstrzygnięcia formułowanych przez niego wątpliwości, tym bardziej, że - wbrew jego twierdzeniu - kwestia ta niejednokrotnie stanowiła przedmiot rozważań Sądu Najwyższego. Mianowicie w wyroku z dnia 7 października 2004 r., II UK 485/03 (OSNP 2005 nr 10, poz. 147) wyjaśniono, że zawarte w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej określenie: „okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności” oznacza, iż nie jest on obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn niezależnych od Zakładu.

Z kolei w wyroku z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08 (LEX nr 551000) - z szerokim powołaniem się na wcześniejsze orzecznictwo - stwierdzono, że w sytuacji, w której przyznanie prawa do świadczenia następuje na skutek ustaleń faktycznych sądu, dla stwierdzenia, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie, konieczne jest wykazanie, iż w przepisany terminie nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia. Ocena ta musi być dokonana przy uwzględnieniu okoliczności czy organ rentowy - w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków - poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym była uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu z uwagi na obowiązujące w postępowaniu przed tym organem ograniczenia dowodowe, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność. W kontekście prawa do odsetek istotne jest więc stwierdzenie czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków w konkretnym przypadku podjął określone działania zmierzające do ustalenia prawa i wyjaśnienia związanych z tym okoliczności faktycznych. Wreszcie w wyroku z dnia 15 października 2010 r., III UK 20/10 (LEX nr 694242) Sąd Najwyższy podkreślił, że jeżeli zmiana decyzji w postępowaniu sądowym była uzasadniona ustaleniami faktycznymi, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, bo zostały dokonane na podstawie dowodów mu niedostępnych, tj. dowodów z opinii zespołów biegłych (w tym opinii uzupełniających), to nie ma podstaw do uznania, iż opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy systemowej. Odpowiednie dowody istnienia niezdolności do pracy zostały bowiem zgromadzone dopiero w postępowaniu sądowym, a organ rentowy w ramach przysługujących mu kompetencji (powierzenia oceny niezdolności do pracy lekarzowi orzecznikowi i komisji lekarskiej) nie miał możliwości przyznania prawa do świadczenia wcześniej niż w wykonaniu prawomocnego wyroku zmieniającego zaskarżoną decyzję.

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.